

Η διαδήλωση στη ΔΕΘ: εργατικό αντάμωμα και «δείκτης» της ταξικής πάλης

Μια διδακτική ιστορία: η πρώτη... μνημονιακή κυβέρνηση της Μεταπολίτευσης, οι αντιστάσεις, ο ηρωικός αγώνας των εργαζομένων της ΕΑΣ, η πρώτη διαδήλωση στη ΔΕΘ το 1992

Του Βαγγέλη Λιγάση

Το Σαββάτο 8/9/2018 αρκετές χιλιάδες εργαζομένων θα βαδίσουν στους δρόμους της Θεσσαλονίκης, δυστυχώς σε πολλαπλές χωριστές συγκεντρώσεις, παράλληλα με τα «επίσημα» εγκαίνια της ΔΕΘ από τον πρωθυπουργό. Τα εργατικά αιτήματα θα αποτυπώνονται στα πανό και τα συνθήματα των εργατικών οργανώσεων, και τα φληναφήματα της «καθαρής εξόδου» θα έχουν την πρώτη τους απάντηση «στο πεζοδρόμιο». Είναι μια διαδήλωση που θεωρείται πανελλαδικό «εργατικό αντάμωμα» για πάνω από 25 χρόνια και που η μαζικότητα – μαχητικότητά της ακολουθεί τα σκαμπανεβάσματα της ταξικής πάλης.

Οι πιο πρόσφατοι «σταθμοί» που μας έρχονται στο νου είναι αυτοί του 2006 (με το κίνημα του άρθρου 16 σε εξέλιξη), όπως και της αντιμνημονιακής εξέγερσης 2010-2012, που ανάγκασε τον Σαμαρά το 2012 να μη δώσει καν την καθιερωμένη συνέντευξη Τύπου. Ωστόσο, ιδιαίτερη σημασία έχει η αναφορά στη «γέννηση» της εργατικής πανελλαδικής διαδήλωσης στη ΔΕΘ.

Έτσι ξεκίνησε...

Ήταν 12/9/1992 όταν άρχισαν να συγκεντρώνονται λίγες εκατοντάδες μέλη εξωκοινοβουλευτικών αριστερών οργανώσεων σε μια «απαγορευμένη» από την κυβέρνηση συγκέντρωση-διαδήλωση. Αγνοώντας τις αυστηρές προειδοποιήσεις και τις συστάσεις για μη συμμετοχή από το Εργατικό Κέντρο, το ΠΑΣΟΚ, το ΚΚΕ και τον ΣΥΝ, συγκεντρώνονταν για να «υποδεχτούν» τους εργαζόμενους της πρώην ΕΑΣ (Εταιρεία Αστικών Συγκοινωνιών της Αθήνας) και να πορευτούν μαζί τους προς τα εγκαίνια της ΔΕΘ, που θα πραγματοποιούσε ο τότε πρωθυπουργός Κων/νος Μητσοτάκης.

Πράγματι, το πρωί 57 λεωφορεία γεμάτα ΕΑΣίτες ξεκίνησαν από την Αθήνα για τη Θεσσαλονίκη. Στο ύψος της Χαλκίδας ενώθηκαν μαζί τους 2 λεωφορεία με εργαζόμενους από το εργοστάσιο Τσαούσογλου. Έχει αρχίσει να νυχτώνει και οι συγκεντρωμένοι ξεπερνούν πλέον τις 2 χιλιάδες, όταν έρχονται τα πρώτα νέα: Οι ΕΑΣίτες σε Γεν. Συνέλευση στη Λάρισα έχουν αποφασίσει να συνεχίσουν παρά τη φημολογία για σκληρό χτύπημα από τα ΜΑΤ (έχει ανέβει ήδη στην πόλη, για ενίσχυση, ο κύριος όγκος διμοιριών του Λεκανοπεδίου) και παρά την αντίθετη προτροπή του προέδρου τους Ανδρέα Κολλά (ΠΑΣΟΚ). Περίπου μία ώρα μετά, μια χούφτα άνθρωποι μπαίνουν στη συγκέντρωση εν μέσω επευφημιών. Ανάμεσά τους ξεχωρίζει ο Χρήστος Σταμούλος, γραμματέας του σωματείου, μέλος του ΚΚΕ, και αναγνωρισμένος μπροστάρης του ανυποχώρητου αγώνα των ΕΑΣιτών. Λίγο πριν τη Θεσσαλονίκη, η αστυνομία είχε μπλοκάρει το δρόμο και η ηγεσία του σωματείου αποφάσισε να πάρουν το δρόμο της επιστροφής πλην μιας ορισμένης αντιπροσωπείας.

Η διαδήλωση ξεκινάει «δεμένη» όλη σε κορδόνια με το φόβο της επικείμενης καταστολής να πλανάται (όπως άλλωστε και τα ελικόπτερα πάνω από το κεφάλι μας) και μέσα από αλλεπάλληλα μπλόκα της αστυνομίας διαδηλώνει για ώρες σε όλη την πόλη με αντικυβερνητικά – αντικαπιταλιστικά συνθήματα.

Τρεις μέρες μετά, στη διαδήλωση του Εργατικού Κέντρου οι διαδηλωτές ξεπερνούν τις 10 χιλιάδες και ένας αχός ακούγεται πάνω από την πόλη «ΕΑΣ-ΕΑΣ να φύγει ο κερατάς» (ο Κ. Μητσοτάκης). Αυτό ήταν: η κυβέρνηση έχει απονομιμοποιηθεί στην πλειονότητα των εργαζόμενων, το σύνθημα αυτό θα ακούγεται σε όλες τις μικρές και μεγάλες κινητοποιήσεις που θα ακολουθήσουν. Πέρα από τις κοινοβουλευτικές ίντριγκες (δημιουργία κόμματος Σαμαρά, αποστασία βουλευτών ΝΔ), η μοίρα της πιο ακραιφνούς (μέχρι τότε) νεοφιλελεύθερης κυβέρνησης είναι προδιαγεγραμμένη. Το ΠΑΣΟΚ επανέρχεται στην κυβέρνηση και το 2ο νομοσχέδιο που ψηφίζει (1993, εν μέσω κυριαρχίας του νεοφιλελευθερισμού) είναι για την επανακρατικοποίηση της ΕΑΣ (ΕΘΕΛ) και την επαναπρόσληψη των απολυμένων.

Από την κυβέρνηση Μητσοτάκη ως τη «μάχη της ΕΑΣ»

Τι είχε όμως συμβεί πιο πριν;

Τον Απρίλη του 1990 η ΝΔ με τον Κων. Μητσοτάκη επικεφαλής βγαίνει νικήτρια στις εκλογές με το σαρωτικό 47%. Έχει προηγηθεί (1989) η κατάρρευση του υποτιθέμενου «υπαρκτού

σοσιαλισμού» και ο πολιτικοοικονομικός θρίαμβος του «νεοφιλελευθερισμού». Οι κοντυλοφόροι του συστήματος της εκμετάλλευσης φλυαρούνε για το «τέλος της ιστορίας» ή παπαγαλίζουν το «θατσερικό» there is no alternative (δεν υπάρχει άλλη εναλλακτική πέρα από την ζούγκλα της κοινωνίας του κέρδους). Η αριστερά (σταλινικής ή ευρωκομμουνιστικής κοπής) άλαλη και οργανωτικά τσακισμένη. Έχει προηγηθεί άλλωστε η δοκιμασία της στη συνδιαχείριση του συστήματος με τη συγκυβέρνηση Τζανεττάκη το 1989 (όπου θα πρωτοσυναντήσουμε τους Φ. Κουβέλη και Γ. Δραγασάκη σε υπουργικούς θώκους σε μια κυβέρνηση που στηρίχτηκε από τη ΝΔ, το ΠΑΣΟΚ, το ΚΚΕ και την ΕΑΡ). Το ΠΑΣΟΚ, βυθισμένο στα σκάνδαλα και την καμαρίλα, έχει προδώσει τα λαϊκά στρώματα που το ψηφίζανε, αλλά λόγω της ιστορικά καταχτημένης σχέσης με τα συνδικάτα κρατάει το ρόλο της αξιωματικής αντιπολίτευσης.

Με την κατάρρευση των ανατολικών καθεστώτων, μάζες φθινών και χωρίς δικαιώματα εργατών (κυρίως από Αλβανία) κατακλύζουν τις πόλεις και την ύπαιθρο. Με την σε εξέλιξη διάλυση της Γιουγκοσλαβίας διαφαίνονται ευκαιρίες για την «ύαινα» του ελληνικού αστισμού. Το Φεβρουάριο του '92 έχουμε το (παρα)κρατικά οργανωμένο συλλαλητήριο «για τη Μακεδονία» (όπου παρευρίσκεται και ο αριστερός «ηγέτης» Λεωνίδας Κύρκος). Αξίζει να αναφέρουμε την έκδοση του γενέθλιου 1ου φύλλου της Χρυσής Αυγής μία βδομάδα μετά το αθηναϊκό συλλαλητήριο για τη Μακεδονία (10/12/92) με χρήματα από «λαχείο» (φήμες που θέλουν να χρηματοδοτείται από μυστικά κονδύλια του υπ. Εξωτερικών θεωρούνται κακόπιστες...). Ο ρατσισμός και ο εθνικισμός εμποτίζουν με το δηλητήριό τους κάθε λογής «δυστυχισμένους». Στο διαγκωνισμό για την ανάδειξη της ηγεσίας των «ελληνόψυχων», εκτός από τον σεσημασμένο πολιτικό απατεώνα Α. Παπανδρέου και γνωστούς ευπατρίδες όπως ο κ. Κακλαμάνης, μπαίνουν και πρώην αριστεροί όπως ο Α. Λεντάκης.

Ο Κ. Μητσοτάκης αποδεικνύεται πραγματικός οδοστρωτήρας. Άλλωστε, ήταν (με τον κυνισμό του συνήθιζε) απόλυτα ειλικρινής όταν δήλωσε, μετά την ψήφιση του 1ου μνημονίου (Μάιος 2010),

ότι η κυβέρνησή του ήταν 20 χρόνια μπροστά!

Το «έργο» του: Τρεις (αντι)ασφαλιστικές μεταρρυθμίσεις ('90, '91, '92). Υπερφορολόγηση των «μικρομεσαίων» με τεκμαρτή φορολογία. Ανάθεση μεγάλων οδικών αξόνων (Αττική οδός, Ρίο-Αντίρριο) και του αεροδρομίου των Σπάτων με τη μορφή της αυτοχρηματοδότησης (διόδια κ.ά.) στους κολοσσούς των ελλ. τεχνικών εταιρειών (παράλληλα με την κατάργηση της ΜΟΜΑ – της κρατικής υπηρεσίας τεχνικών έργων). «Απελευθέρωση» της κίνησης κεφαλαίων. «Απελευθέρωση» του ανταγωνισμού με κατάργηση κρατικών μονοπωλίων (Ο.Α., ΕΛΤΑ, καζίνα, μαρίνες, ΔΕΗ). Για την «ανάπτυξη» κάποιων αγορών, κλείσιμο ή παρεμπόδιση των κρατικών εταιρειών να αναπτύξουν σχετικές υπηρεσίες (π.χ. κατάργηση λεωφορείων ΟΣΕ, κατάργηση υπηρεσίας ταχυμεταφορών ΕΛΤΑ, απαγόρευση ΟΤΕ για ορισμένα χρόνια να αναπτύξει δίκτυο κινητής τηλεφωνίας). «Απελευθέρωση» του Δημοσίου από 66 κρατικοποιημένες βιομηχανίες του ΟΑΕ (ΑΓΕΤ, Πειραϊκή-Πατραϊκή κ.λπ. – με 6.500 εργαζόμενους). «Απελευθέρωση» (ρευστοποίηση πλειοψηφικού πακέτου) των κρατικών τραπεζών από (κερδοφόρες) επιχειρήσεις (Ναυπηγεία Ελευσίνας, Τράπεζα Αθηνών, Βιομ. Ζάχαρης, ΕΑΒ, Λιπάσματα, Olympic Catering). «Απελευθέρωση» των τιμών όλων των αγαθών (πλην των φαρμάκων) και κατάργηση όλων των προηγούμενων προβλέψεων π.χ. στις τιμές των ενοικίων, των καυσίμων, του ψωμιού κ.λπ. «Απελευθέρωση» της αγοράς εργασίας με εισαγωγή μερικής απασχόλησης, διεύρυνση ωραρίου κ.λπ.

Οι αντιστάσεις

Ευνόητο είναι ότι τόσο «απελευθέρωση» δημιουργεί αντιδράσεις και πράγματι η ΟΛΜΕ, με μεγάλη απεργία το 1990, οι εργαζόμενοι στις υπό εκκαθάριση επιχειρήσεις και κυρίως οι μαθητικές καταλήψεις του χειμώνα '90-'91 (στη διάρκεια των οποίων, στην Πάτρα, δολοφονήθηκε ο Ν. Τεμπονέρας) δημιούργησαν προβλήματα στην πολιτική του Κ. Μητσοτάκη. Ωστόσο, κανένας αγώνας δεν είχε τέτοια διάρκεια και χαρακτηριστικά όσο ο αγώνας των εργαζομένων της ΕΑΣ ώστε να γίνει σύμβολο της αντιπαράθεσης με το νεοφιλελευθερισμό, συγκεντρώνοντας το μίσος των «από πάνω» και τη συμπαράσταση των «από κάτω».

Το Φεβρουάριο του 1991, οι εργαζόμενοι καταλαμβάνουν τα γραφεία της διοίκησης και κηρύσσουν απεργία ζητώντας αυξήσεις! Παρά την κήρυξη της απεργίας παράνομης, την επιστράτευση και την κυκλοφορία στρατιωτικών οχημάτων, με ευχάριστο επεισόδιο το ξύλο που τρώνε τα ΜΑΤ έξω από το υπ. Συγκοινωνιών, η απεργία νικάει ένα μήνα μετά! Η πρόκληση για τους «ταλιμπάν» του θατσερισμού είναι εκεί. Τον Ιούλιο του 1992 και αισθανόμενη ισχυρή, η κυβέρνηση ανακοινώνει την απόλυση 1.200 (τεχνικοί, διοικητικοί) εργαζομένων με εναλλακτική την

ιδιωτικοποίηση. Στις 23/7 στο γήπεδο του Σπόρτινγκ 8.000 εργαζόμενοι αποφασίζουν απεργία διαρκείας με σύνθημα «ή όλοι ή κανένας». Με τα λεωφορεία να φυλάσσονται από τους απεργούς στα 5 αμαξοστάσια και τα ΜΑΤ να σπάζουν τα μούτρα τους ακόμη μια φορά σε νυχτερινή έφοδο που επιχειρούν στις 2/8, η «αγανάκτηση για την προκαλούμενη ταλαιπωρία» βρίσκει αυθεντικούς εκφραστές στον «προοδευτικό χώρο», που μιλάει για «εργατική αριστοκρατία» και στην «αριστερίζουσα» «Ελευθεροτυπία» που λανσάρει για τους αγωνιζόμενους εργαζόμενους τον υποτιμητικό όρο «Σταμουλοκολλάδες» (Κολλάς, ο πρόεδρος του σωματείου και Σταμούλος, ο αγωνιστής ηγέτης του απεργιακού αγώνα).

Στις 7/8 ψηφίζεται η ιδιωτικοποίηση της ΕΑΣ, μέσω της δημιουργίας της ΣΕΠ και της παραχώρησης των 1.700 λεωφορείων για εκμετάλλευση έναντι πινακίου φακής στους «πρόθυμους» από τους οδηγούς, τους γνωστούς «νοικοκυραίους», πολύτεκνους και βεβαίως στους διαχρονικά αγαπημένους της δεξιάς ΚΤΕΛατζήδες. Ταυτόχρονα, με στρατιωτική επιχείρηση καταλαμβάνονται όλα τα αμαξοστάσια.

Οι εργαζόμενοι, νιώθοντας ότι ο αγώνας θα είναι μακρύς, οργανώνουν απεργιακό ταμείο και ζητάνε συμπαράσταση. Κυρίως οι γυναίκες τους ξαμολιούνται σε λιμάνι, σταθμούς, διόδια κ.λπ. (μην ξεχνάμε ότι είναι Αύγουστος, που η Αθήνα αδειάζει) και ήδη μέσα από τις πρώτες ώρες μαζεύονται πολλά εκατομμύρια δραχμές. Δημιουργούνται επιτροπές συμπαράστασης από άλλες πόλεις, συνδικάτα εκφράζουν οικονομικά την αλληλεγγύη τους, φούρνοι προσφέρουν δωρεάν ψωμί κ.λπ.

Ο Αύγουστος και ο Σεπτέμβριος κυλάνε με διαδηλώσεις (20/8, 60.000 κόσμος), προσπάθειες ανακατάληψης των αμαξοστασίων (με πιο αιματηρή -από 50 τραυματίες ένθεν κι ένθεν- αυτή στο Βοτανικό 21/8), συλλήψεις, δολιοφθορές (όπου πρωτοστατούν και συλλαμβάνονται από τους εργαζόμενους ένας ασφαλίτης και ένας ...δασοφυροσβέστης) κ.λπ. παρενοχλήσεις, με διάσημο το κυριολεκτικό ξεβράκωμα 9/10 σε 13 «νοικοκυραίους» απεργοσπάστες που είχαν πάει ξημερώματα από την πίσω πόρτα στο Εφετείο να πάρουν πιστοποιητικό ποινικού μητρώου για την

απόκτηση λεωφορείου των ΣΕΠ.

Μετά την προαναφερόμενη απόπειρα και διαδήλωση στη ΔΕΘ, οι «Σταμουλοκολλάδες», σύμβολο πλέον ασυμβίβαστου αγώνα, «άγριας απεργίας», συνεχίζουν την οργάνωση της αλληλεγγύης με συναυλίες, διαδηλώσεις, παραστάσεις έως και την 16/6/'93 που οργανώνουν πορεία απελευθέρωσης για τους 8 φυλακισμένους συναδέλφους τους.

23/12/1993 οι ΕΑΣίτες διαδηλώνουν νικητές από τα γραφεία του σωματείου τους στο αμαξοστάσιο της Πέτρου Ράλλη. Οι 200 εργαζόμενοι με ποινικές διώξεις απαλλάσσονται.

Δεν γυρίσανε όλοι πίσω στη δουλειά τους. Κάποιοι δεν άντεξαν στην ανεργία και αυτοκτόνησαν. Επίσης 500 περίπου απεργοσπάστες που με την παραίνεση της πρώην κυβέρνησης είχαν γίνει μικροϊδιοκτήτες λεωφορειούχοι (ΣΕΠίτες) δεν το τολμήσανε...

«Όποιαδήποτε ομοιότητας είναι συμπτωματική»...

Κλείνουμε, λοιπόν, αυτήν τη διδακτική ιστορία, με τις εξής διευκρινίσεις:

α) Οποιαδήποτε ομοιότητα, συνωνυμία, αντιστοιχία προσδιορίσει ο καθένας με σημερινά πρόσωπα και πράγματα είναι εντελώς συμπτωματική και δεν ευθυνόμαστε εμείς γι' αυτές.

β) Ένα κόκκινο νήμα συνδέει τους αγώνες των όπου γης πληβείων, όχι στα κιτάπια της ιστορίας, αλλά στις καθημερινές (και πιθανά χαμηλών προσδοκιών) προσπάθειες των αγωνιστών τού σήμερα.

Όσοι/ες θέτουμε στόχο να ανατρέψουμε το καθεστώς των μνημονίων, πρέπει στους επόμενους μήνες και στα επόμενα χρόνια να πάρουμε δύναμη από την ιστορία των αγώνων της τάξης μας, να

μην υποτιμήσουμε καμία -την πιο αδύναμη και μικρή- κινητοποίηση και κανένα σκίρτημά της, να δουλέψουμε συστηματικά για τη στήριξη των εστιών αντίστασης, για το συντονισμό και την κλιμάκωση των αγώνων. Όχι μόνο «πρέπει», αλλά μπορούμε!